

16.5.2024

kirjaamo@gov.fi

Asia: VN/29985/2023

Lausunto elintarvikemarkkinalainsäädännön muutoksesta

Yleiset kommentit

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoasiassa. Esitys on tärkeä osa hallitusohjelmaan kirjattuja toimia, joilla pyritään edistämään elintarvikemarkkinoiden toimivuutta. MTK pitää esitystä hyvänä, mutta korostaa sitä, että esitys yksinään ei vielä riitä täyttämään ”Vahva ja välittävä Suomi” -hallitusohjelman kohdassa 6.6. tai Maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa esitettyjä tavoitteita. Lakimuutoksen lisäksi on huolehdittava siitä, että valtuutetun toimiston resurssit ovat riittävät, jotta toimisto pystyy vastaamaan lainsäädännön vaatimuksiin.

MTK pitääkin huolestuttavana Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston resurssitilannetta. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston tehokas toiminta muuttuvassa sääntelykentässä ja markkinoiden tehokkaan valvonnan takaamiseksi edellyttää toimiston riittävää resurssointia. Jatkossa valtuutetun toimistolla on myös oltava Maa- ja metsätalousministeriön kanssa valvonnan yhteiskunnallisiin vaikuttavuus- ja tuloksellisuustavoitteisiin liittyvä tulossopimus, jossa sovitaan myös näiden tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavista resursseista.

Elintarvikemarkkinalain vaikutuksia epäreilujen kauppatapojen ilmenemiseen ja heikommassa neuvotteluasemassa oleviin toimijoihin on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti. Epäreiluja kauppapajoja koskevan sääntelyn tarkastelussa on huomioitava entistä yksityiskohtaisemmin datatalouden ja maatalousalan yrityksistä julkisesti saatavilla olevien tietojen vaikutukset neuvotteluvoiman epätasaiseen jakautumiseen ja neuvotteluvoiman käyttämiseen markkinoilla. Euroopan unionin tulevan

16.5.2024

maatalouspolitiikkakauden tuomiin muutoksiin on syytä varautua parantamalla maataloustuottajien neuvotteluasemaa, viimeistään UTP-direktiivin vaikutustenarviointia koskevan lainsäädäntötarkastelun yhteydessä vuonna 2025.

Esitystä koskevat yksityiskohtaiset kommentit

MTK kannattaa ehdotusta kasvattaa Elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksia samalle tasolle KKV:n kanssa, mukaan luettuna oikeus saada entistä laajemmin tietoja myös julkisista hankinnoista. Valtuutetun toimiston ja KKV:n vaikutustenarviointiyksikön välisen yhteistyön tiivistäminen on kannatettava kehityssuunta elintarvikemarkkinoiden resurssitehokkaan valvonnan suorittamiseksi.

UTP-direktiivin seurantaraportin ja vuosittaisten kyselyiden perusteella tilausten viime hetken peruutukset sekä sopimusten yksipuoliset muutokset ovat yleisiä toimijoiden kokemia epäreiluja kauppatapoja. Sääntelyn jatkokehityksessä tulee huomioida myös edellä mainittujen kyselyiden tuloksien osoittamat tarpeet, esimerkiksi sopimusten yksipuolista muuttamista koskevan kiellon osalta.

Lain 2 b ja 2 d §:ä koskevat muutokset ovat hyvin perusteltuja. Ehdotettu 2 b §:n muutos jättää kuitenkin jokseenkin avoimeksi takarajan, johon mennessä tilauksen peruutus olisi tehtävä esimerkiksi sesonkituotteiden osalta. Jos esitystä ei tarkenneta tämän osalta, tulee Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston antaa kirjallista ohjeistusta pykälän tulkinnasta.

Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Helsingissä 16.5.2024

Kimmo Tammi

Juristi